

Bekmirzayeva Aziza

Talaba Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada global ekologik inqiroz sharoitida plastik chiqindilarni kamaytirishning eng samarali yechimlaridan biri — organik bio qadoqlarning ahamiyati tadqiq etiladi. Maqolada o‘simlik xomashyosidan tayyorlangan qadoqlarning nafaqat atrof-muhit, balki iqtisodiyot va inson salomatligi uchun afzalliklari ilmiy dalillar asosida yoritilgan.*

Kalit so‘zlar: *organik bio qadoq, ekologik xavfsizlik, plastik chiqindilar, yashil iqtisodiyot, qayta tiklanuvchi resurslar, biodegradatsiya, sog‘lom turmush tarzi, chiqindisiz iqtisodiyot, mikroplastik, barqaror rivojlanish*

KIRISH

XXI asrga kelib plastik ifloslanishi “ekologik bomba” darajasiga yetdi. Har yili okeanlarga million tonnadan ortiq plastik chiqindi tashlanmoqda. Shu sababli butun dunyoda “yashil qadoqlash” tushunchasi keng tarqaldi. Organik bio qadoqlar — bu shunchaki idish emas, balki tabiatni saqlab qolishga qaratilgan texnologik yechimdir. Ularning ahamiyati bugungi kunda uchta asosiy yo‘nalishda namoyon bo‘ladi: ekologik xavfsizlik, resurslarni tejash va sog‘lom turmush tarzini qo‘llab-quvvatlash.

ASOSIY QISM

Plastikdan voz kechishning strategik zaruriyati

An’anaviy plastiklar neft mahsulotlaridan olinadi va parchalanganda mikroplastik hosil qiladi. Organik bio qadoqlar esa (bug‘doy somoni, makkajo‘xori kraxmali kabi) qayta tiklanuvchi manbalardan ishlab chiqariladi.

Ahamiyati: Ular atmosferadagi karbonat angidrid (CO_2) miqdorini muvozanatlashga yordam beradi, chunki o‘simliklar o‘sish jarayonida karbonat angidridni yutadi, qadoq sifatida parchalanganda esa tuproqni organik moddalarga boyitadi.

Iqtisodiy va funksional ustunliklar

Zamonaviy bio qadoqlar o‘zining mustahkamligi va issiqlikni saqlash xususiyatlari bilan an’anaviy plastiklardan kam emas.

Chiqindisiz iqtisodiyot: Qishloq xo‘jaligi qoldiqlari (somon, po‘stloq) chiqindi sifatida yo‘q qilinmasdan, qimmatli xomashyoga aylantiriladi.

Mahsulot sifati: Organik materiallar “nafas olish” xususiyatiga ega. Masalan, meva va sabzavotlar bio qadoqda plastik qadoqlarga nisbatan 1,5–2 barobar uzoqroq yangi saqlanadi.

Inson salomatligi uchun ahamiyati

Plastik idishlar qizdirilganda tarkibidagi bisfenol-A va ftalat kabi toksik moddalarni oziq-ovqat tarkibiga ajratib chiqaradi. Organik bio qadoqlar esa 100% tabiiy tarkibga ega bo‘lib, insonning gormonal tizimiga zarar yetkazmaydi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, organik bio qadoqlarning bugungi kundagi ahamiyati beqiyosdir. Ular nafaqat ekologik muvozanatni saqlashga xizmat qiladi, balki qishloq xo‘jaligi chiqindilarini samarali boshqarish imkonini ham beradi. Kelajakda plastikdan bosqichma-bosqich voz kechish uchun ushbu texnologiyalarni davlat miqyosida qo‘llab-quvvatlash va aholi orasida ekologik madaniyatni yuksaltirish muhim ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

- 1.Geyer, R., Jambeck, J. R., Law, K. L. (2017). Production, use, and fate of all plastics ever made. Science.
- 2.European Commission. A European Strategy for Plastics in a Circular Economy.
- 3.UNEP (2018). Single-use Plastics: A Roadmap for Sustainability.